

Stichting Schnitgerorgel Zwolle
info@schnitgerorgelzwolle.nl
www.schnitgerorgelzwolle.nl
KvK 05065715

JAARVERSLAG 2022

Verslag Uitgevoerde Activiteiten 2022

Het jaarverslag over 2022 opent met een algehele lockdown als gevolg van de Covid-pandemie die maar blijft voortduren. Vlak voor kerst 2021 werd een nieuwe lockdown afgekondigd, waardoor opnieuw allerlei geplande (muzikale) activiteiten niet door konden gaan. Ondanks alles is 2022 toch een memorabel jaar geworden in relatie tot de restauratie van het Schnitgerorgel. De hoofdpunten vindt u terug in dit jaarverslag.

BESTUURSZAKEN

- Het bestuur van Stichting Schnitgerorgel Zwolle is in 2022 in 4 bijeenkomsten bij elkaar gekomen op 11 januari, een ingelaste vergadering op 2 maart, 22 juni en 16 november. De geplande vergadering op 25 mei kon door omstandigheden niet doorgaan. Alle vergaderingen hebben weer fysiek plaatsgevonden en hebben op één na plaatsgevonden in Academiehuis Grote Kerk.
- Er zijn geen bestuurswisselingen geweest in 2022.
- De secretaris is namens SSZ als agendalid van de stichting Zwolle Baroque (v/h stichting De Gouden Eeuw) bij vergaderingen van de stichting aanwezig geweest op 15 februari, 17 maart en 2 juni. Deze stichting is opgericht om festiviteiten te ontwikkelen in het kader van het 300-jarig bestaan van het Schnitgerorgel in 2021. De doelstelling van de stichting is verbreed tot het moment dat een gerestaureerd Schnitgerorgel kan worden opgeleverd in 2025/2026. De vergaderingen in 2022 stonden in het teken van de voorbereidingen voor het festivalweekend op 30 september en 1-2 oktober 2022. De stichting Zwolle Baroque is na het festival anders ingericht, waarmee geen directe bestuurlijke betrokkenheid vanuit SSZ meer aan de orde is.
- Bestuursleden waren verder aanwezig bij de vrijwilligersbijeenkomst van Academiehuis Grote Kerk op 28 januari, waar onder meer afscheid werd genomen van Janco Cnossen, die zich als oud-wethouder en afscheidnemend bestuursvoorzitter sterk heeft gemaakt voor de restauratie van het Schnitgerorgel.
- Het bestuur is verder aanwezig geweest bij Besturen- en vrijwilligersbijeenkomsten op 30 mei, 29 september en 21 november op uitnodiging van Academiehuis.
- Met de toekenning van de subsidie van het ministerie van OCW in januari kwam de start van de restauratie van het Schnitgerorgel dichterbij. Intensief overleg met orgelbouwer Flentrop resulteerde in afspraken over de concrete lancering van de restauratie tijdens een feestelijk bijeenkomst op 26 april. Hiervoor moesten de oorspronkelijke plannen aangepast worden, waardoor gestart werd met de restauratie van de buitenkant van het orgel (fase 1 – eind 2022 gereed) en het in fases opbouwen van het orgel met eerst een klinkend Rugwerk (fase 3 – eind 2024 gereed) en de rest van het orgel in 2025. Ten behoeve van de restauratie is een Stuurgroep ingesteld met deelname van de secretaris vanuit SSZ. De stuurgroep is een aantal malen online en fysiek bij elkaar gekomen in 2022 (14 maart, 22 april, 23 juni, 29 november).
- De in 2021 vormgegeven herindelingscommissie in twee werkgroepen met ieder een eigen betrokkenheid van (bestuurs)leden van Academiehuis en SSZ is in 2022 voortgezet:
 - **Werkgroep programmering:** binnen deze werkgroep vindt afstemming en organisatie plaats van concerten in Academiehuis De Grote Kerk.
 - **Werkgroep fondsenwerving:** vanuit deze werkgroep worden kansen voor subsidies en fondsen geïdentificeerd die een bijdrage kunnen leveren aan de restauratie van zowel kerkgebouw als het Schnitgerorgel. SSZ richt zich hierbij samen met de fondsenwerver van Academiehuis op fondsen voor het orgel. Deze samenwerking is na afronding van het festival Baroque beëindigd. Voor de belangrijkste financiële ontwikkelingen wordt verwezen naar de paragraaf financieel.
- Vanuit Academiehuis is de governancestructuur voor de exploitatie van de Grote Kerk verder doorontwikkeld. Gekozen is om alle activiteiten onder te brengen in de driedeling Muziek, Woord en Kunst, met voor iedere pijler ondersteunende (steun)stichtingen. SSZ valt onder Muziek, samen met stichting Zwolle Baroque.
- Het bestuur heeft in 2022 veel energie gestoken in de markconcertenprogrammering en in de fondsenwerving voor de restauratie.

CONCERTEN

- Vanaf eind januari werd het na herschikking van steigers weer mogelijk om de marktconcerten op het tijdelijk geplaatste Leeuwenberg-orgel voort te zetten. In overleg met orgeladviseur Cees van der Poel en eigenaar (van het Leeuwenbergorgel) Flentrop is besloten tot het uitpakken van het orgel, waardoor weer concerten mogelijk werden. Doordat het hele jaar aan de gewelven en interieur van de Grote Kerk werd gewerkt, en de kerk daardoor grotendeels in de steigers stond, moesten we (en ook uitvoerenden) rekening houden met regelmatig veranderende omstandigheden.

De volgende concerten zijn in 2022 door de stichting in samenwerking met Academiehuis Grote Kerk Zwolle georganiseerd:

Datum:	Orgelbespeling door:
29 januari	Martin van Heerde
5 februari	Bert Gelderman
19 februari	Mannes Hofsink
26 februari	Ab Weegenaar
5 maart	Harm Hoeve
19 maart	Minne Veldman
26 maart	Gertine Hoefnagel
2 april	Johannes Dijkstra
9 april	Toon Hagen
23 april	Marijn de Jong
26 april	Lancering restauratie met bespeling door Toon Hagen
30 april	Luuk Schuurman
7 mei	Johan Smit
21 mei	Sander van den Houten
4 juni	Harry Hamer
11 juni	Marien van de Weg
25 juni	Arian van der Mark
30 september	Benefietconcert door Ton Koopman, Toon Hagen en Hannes Minnaar
29 oktober	Gerrit Hoving
5 november	Bert Gelderman
12 november	Gertine Hoefnagel
26 november	Zwolse Orgelmiddag met medewerking van Martien van der Knijff, Ab Weegenaar, Martin van Heerde, Bert Gelderman, Marijn de Jong en Cees van der Poel

In de zomerperiode konden vanaf 25 juni tot begin augustus geen concerten georganiseerd worden in verband met verplaatsing van bouwsteigers voor de laatste fase van de gewelvenrestauratie in de kerk. Voor deze fase is het Leeuwenberg-orgel opnieuw ingepakt tegen stof en gruis. Ook vanaf 3 december waren geen concerten meer mogelijk in verband met de afbraak van steigers. Tussendoor kwamen af en toe concerten te vervallen omdat ze niet te verenigen waren met andere activiteiten in Academiehuis.

Met deze marktconcerten wordt – naast bekende namen - ook een podium geboden aan jonge, minder ervaren organisten om ervaring op te doen in het spelen van een overakoestische ruimte. Tegelijk maken passanten en luisteraars kennis met orgelliteratuur en wat het geluid van een dergelijk imposant instrument doet in zo'n grote ruimte. De organisten spelen allen belangeloos vanuit hun betrokkenheid en liefde voor het Schnitgerorgel en zetten zich in om op deze manier 'reuring' te organiseren ten behoeve van de restauratie van het Schnitgerorgel. Ieder concert worden bezoekers gewezen op de mogelijkheden tot doneren en adopteren van beelden en/of orgelpijpen om inkomsten te kunnen genereren voor de restauratie van het Schnitgerorgel. De concerten leveren een continue stroom aan opbrengsten op ten behoeve van de restauratie.

Onze bijzondere dank gaat in dit verband uit naar de ondersteuning door Gerben Pol, Ruben Raidt, Bert Gelderman en naar de gastheren die als vrijwilliger het publiek ontvangen en informeren over de organist, het programma en de stand van zaken in relatie tot de restauratie van het Schnitgerorgel: Henk Veenstra, Bert Koerselman, Gertjan Raidt, Fré Douma en uiteraard mede-bestuurder Martin van Heerde, die als organisator en stemmer van het orgel organisten weet te motiveren om te komen concerneren.

BIJEENKOMSTEN EN FESTIVAL ZWOLLE BAROQUE

- Op 11 maart is de Grote Sociëteit door de voorzitter en Toon Hagen bijgepraat over de wederwaardigheden van de restauratie van het Schnitgerorgel. Dit heeft geleid tot diverse giften voor het Schnitgerorgel.
- Tijdens een feestelijke bijeenkomst in Academiehuis Grote Kerk Zwolle heeft mevrouw Nel Schnitger (91) – afstammeling van de wereldberoemde orgelbouwer Arp Schnitger – op dinsdagmiddag 26 april het startschot gegeven voor de langverwachte restauratie van het fameuze Schnitgerorgel!

De start van de restauratie werd – met muzikale omlijsting door organist Toon Hagen – gemarkeerd door het onthullen van een groot doek, met daarop een afbeelding van het orgel zoals het er eind 2022 ongeveer uit gaat zien.

Pers en de vele aanwezige belangstellenden werden welkom geheten door Coby Zandbergen, directeur van Academiehuis Grote Kerk. Onze voorzitter Wilbert Potjes nam de honneurs waar van adviseur Cees van der Poel, die door familieomstandigheden verhinderd was. De aanwezigen kregen een glimp te zien van wat Zwolle de komende jaren te wachten staat met dit prachtige instrument.¹

Voorzitter Wilbert Potjes bedankt mevrouw Schnitger voor de onthulling van het doek voor het nieuwe orgel. Foto: Gerard van der Sluijs

¹ Zie voor impressie <https://schnitgerorgelzwolle.nl/restauratie-van-start/>

- Ook waren we weer present op de zeer goedbezochte Open Monumentendag in Academiehuis Grote Kerk Zwolle op 10 september. Een orgelbespeling door bestuurslid Martin van Heerde met toelichting op de werking en klankkleuren van het Leeuwenberg-orgel trok veel belangstelling van bezoekers van de kerk.
- Op 26 september heeft de secretaris een toelichting op de restauratie van het orgel gegeven in het kader van een bijeenkomst van de lokale Rotary Zwolle. Een riante gift van de Rotary was het gevolg.
- De tweede grootse gebeurtenis was het festival Zwolle Baroque. Het was de bedoeling om dit festival in 2021 te houden, het jaar waarin het Schnitgerorgel op 2 oktober precies 300 jaar zou bestaan. Door de coronaperikelen moest het festival op het laatste moment worden afblazen. In het weekend van 30 september tot en met 2 oktober 2022 kon het festival alsnog doorgang vinden ter gelegenheid van het 300 (+1) jarig bestaan van het Schnitgerorgel. Onderdeel van dit festival was het *Benefietconcert* ten behoeve van de restauratie van het Schnitgerorgel. Met **Ton Koopman, Toon Hagen** en **Hannes Minnaar** stond deze openingsavond garant voor muzikaal vuurwerk! Daarnaast hebben orgeladviseur **Cees van der Poel** en Radio4-presentator **Ab Nieuwdorp** de vele bezoekers in de kerkzaal warmgemaakt voor beelden- en pijpadoptie. Dit heeft ervoor gezorgd dat tijdens de pauze tientallen pijpen zijn geadopteerd waardoor de website zelfs even onbenaderbaar is geweest. De adopties hebben ruim € 10.000,- opgeleverd voor de restauratie van het Schnitgerorgel. Meer dan 300 bezoekers hebben deze avond bezocht. Een groot succes! Ook in het vervolg van het bruisende muziekweekend vestigden de beste nationale én Zwolse musici op diverse podia in de stad aandacht op het wereldberoemde orgel.²
- Op 5 oktober hebben de besturen van Stichting Schnitgerorgel Zwolle en Academiehuis Grote Kerk Zwolle een uitwisselingsbezoek afgelegd bij de Grote- of St. Laurenskerk in Rotterdam. Hierbij werden ervaringen op het terrein van orgelrestauratie, fondsenwerving en verbouwing/restauratie van een monument met elkaar uitgewisseld. Een leerzaam en inspirerend bezoek!
- Op 19 november heeft de ledenbijeenkomst van de koninklijke organistenvereniging KVOK Overijssel een toelichting gehad van de voorzitter op de restauratie, met medewerking van Toon Hagen.
- Op 25 november heeft – vlak voor het weer weghalen van het steigerwerk voor het orgel – de secretaris een rondleiding met toelichting verzorgd voor enkele beeldadoptanten, die op deze manier hun geadopteerde beeld van zeer dichtbij konden bewonderen.
- Op 26 november heeft SSZ het initiatief genomen om weer eens een ‘ouderwetse’ Zwolse Orgelmiddag te organiseren. De middag stond in het teken van de presentatie van het **‘Zwols Muziekboek’**, met nog niet eerder verschenen orgelwerken van Lucas Lindeboom, Chris Lindeboom (vader van Lucas) en Jaap Niewenhuijse (vriend van Lucas). De uitgave is uitgebracht naar aanleiding van het overlijden van Lucas Lindeboom, op 20 november 2022 25 jaar geleden. De Zwolse Orgelmiddag stond helemaal in het teken van het herdenken van Lucas Lindeboom, die 20 jaar lang titulair is geweest van het befaamde Schnitgerorgel (1977-1997) in Zwolle en met zijn concerten veel mensen heeft geïnspireerd. De initiatiefnemers Bert Gelderman en bestuurslid Martin van Heerde hebben via de familie Lindeboom muziek aangereikt gekregen die nog niet eerder was uitgegeven en de vondsten leesbaar en speelbaar gemaakt in het uitgegeven muziekboekje. Een hele middag met muziek en orgelbespelingen op verschillende plekken in Zwolle wat door een groep van ruim 100 liefhebbers is bezocht.³

² Zie o.a. <https://www.academiehuis.nl/zwolle-baroque>

³ Voor het programma zie: <https://schnitgerorgelzwolle.nl/programma-zwolse-orgelmiddag-26-november/>

Titelpagina Zwols muziekboek

Met deze activiteiten heeft de stichting zich in het bijzonder ingezet om de bekendheid van het Schnitgerorgel onder de Zwolse bevolking (en ver daarbuiten) te vergroten.

WERKZAAMHEDEN ORGELS

Na intensief overleg in de periode januari tot april is met adviseur, orgelbouwer, schilders en beeldenrestaurateur gekomen tot een aanpak waarbij in de periode 2022-2025 de restauratie in fasen wordt uitgevoerd:

- Om het in de kerk aanwezige steigerwerk – in verband met de restauratie van de kerk - goed te kunnen benutten en te besparen op kosten voor steigerwerk in de toekomst, wordt begonnen met het aanpakken van de buitenkant en de frontpijpen; het front wordt zoveel mogelijk in de oorspronkelijke kleuren van de situatie 1721 teruggebracht en de frontpijpen – waarvan vele in slechte staat zijn – worden schoongemaakt, hersteld en in het orgel teruggeplaatst. Schade aan beelden en snijwerk worden hersteld. Met deze werkzaamheden wordt het orgel weer voor het oog toonbaar, is de kale kas in de kerk weggewerkt, waardoor weer activiteiten in de kerk gehouden kunnen worden. Dit is eind 2022/begin 2023 klaar.
- In de tweede fase wordt toegewerkt naar een bespeelbaar Rugwerk, zodat weer muziek met het Schnitgerorgel gemaakt kan worden. Dit zal naar verwachting eind 2024 zijn afgerond.
- De derde en laatste fase loopt tot eind 2025 en waarin het overblijvende deel van het orgel wordt gerestaureerd.

Eind 2022 was de buitenkant op een haar na gereed. Fase 1 kon op 9 januari 2023 op tijd en binnen de begroting worden afgerond. Voor deze prestatie en het schitterende resultaat past veel dank voor met name orgeladviseur Cees van der Poel, kleuradviseur Bert Jonker, de steigerbouwers van KPS, de schilders van Oving&Wolters en beeldenrestaurateur Jan van Harskamp voor het onder tijdsdruk en soms lastige omstandigheden moeten uitvoeren van de opdracht.

Het resultaat mag er zijn en is nu al spraakmakend in de orgelwereld. En dan moet de binnenkant nog komen! Een mooie impressie van het restauratiewerk verscheen in december in de lokale krant 'de Swollenaer' en op de website van RTVFocus. In de artikelen aandacht voor tweedejaars studente Gilia van der Leeuwen van de opleiding Specialist Schilder aan Cibap – vakschool voor vormgeving.⁴

- Aan het Leeuwenbergh-orgel zijn kleine onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd door Flentrop.
- Het kistorgel heeft een grote stembeurt gehad en is nagekeken door de firma Klop.

COMMUNICATIE EN MEDIA

- Dat het Schnitgerorgel zich na jaren stilte nog steeds mag verheugen in een grote belangstelling blijkt wel uit de aandacht van de **landelijke, regionale en lokale media** voor de start van de restauratie op 26 april. Naar aanleiding van dit moment volgden uitzendingen op o.a. *NOS Radio 1 Journaal* (met interview met voorzitter Wilbert Potjes), de muziekprogramma's 'De Ochtend van 4' en 'Podium' op Radio 4 en *RTV Oost* (met toelichting door adviseur Cees van der Poel). Op onze website zijn deze uitingen terug te zien/lezen.⁵ Ook hebben verschillende landelijke dagbladen, vaktijdschriften en lokale nieuwsbladen en websites aandacht besteed aan de start van de restauratie. Veel dank spreken wij uit voor de gezamenlijke inspanning met de communicatiemedewerkers van Academiehuis om alle kanalen zo goed mogelijk te kunnen benutten. Dit heeft geleid tot de enorme aandacht voor het restauratieproject.
- **Website:** De website is inhoudelijk bijgehouden door de secretaris. In 2022 is de berichtenpagina aangepast zodat makkelijker nieuwsberichten opgesteld en gedeeld konden worden, ook via social media. Het gebrek aan iemand die de social mediakanalen kan bedienen doet zich af en toe voelen.
- Een bijzondere deelsite is de **adoptiewebsite**. Via deze site is het mogelijk om één of meerdere orgelpijpen van het Schnitgerorgel te adopteren door middel van een donatie per orgelpijp. De adoptiesite wordt doorlopend bezocht en leidt daarmee tot een stijgende lijn in de opbrengsten van de bijdragen voor restauratie. Het onderhoud van deze deelsite is uitbesteed aan communicatiebedrijf Wilije Online.
- Naast de al genoemde uitgave van het Zwols Muziekboek heeft de stichting ook een **Beeldenadoptieplan** gestart. Hiervoor is in samenwerking met Academiehuis een brochure ontwikkeld waarin de beelden afhankelijk van grootte en zichtbaarheid ter adoptie zijn aangeboden vanaf € 2.000,- tot € 20.000,-, ongeveer overeenkomend met de bedragen die nodig zijn om de beelden te kunnen restaureren. Uiteindelijk zijn 8 beelden van het orgelfront door liefhebbers geadopteerd in 2022.
- **Nieuwsbrief:** De stichting beheert ook een eigen nieuwsbrief. In 2022 zijn 4 nieuwsbrieven uitgegaan naar de circa 340 abonnees.
 - De eerste nieuwsbrief ging uit op 27 januari 2022 om aan te kondigen dat de marktconcerten weer gaan beginnen.
 - De tweede nieuwsbrief verscheen naar aanleiding van de start van de restauratie van het Schnitgerorgel op 26 april 2022.
 - Op 25 september volgde de derde nieuwsbrief met nieuws rondom het festival voor het 301-jarige Schnitgerorgel.
 - Op 20 november is de vierde nieuwsbrief uitgegaan met de aankondiging voor de Zwolse Orgelmiddag op 26 november.

Het aantal abonnees is gegroeid van 320 naar 340. Er zijn in 2022 verder nog twee aparte donateursbrieven uitgegaan naar de circa 70 donateurs. Na een aantal jaren gestage daling van het aantal donateurs hebben zich in 2022 weer enkele nieuwe donateurs gemeld, waarmee het bestand redelijk stabiel blijft.

- **Lezingen:** orgeladviseur Cees van der Poel heeft in drie lezingen toelichting gegeven op de restauratie en wat er allemaal gaat gebeuren met het Schnitgerorgel in de komende jaren. De lezingen vonden plaats tijdens het benefietconcert Zwolle Baroque

⁴ Zie o.a. <https://www.rtvfocuszwolle.nl/cibap-student-werkt-mee-aan-restauratie-orgel-academiehuis/amp/>

⁵ Zie o.a. <https://schnitgerorgelzwolle.nl/media/>

op 30 september, de Erfgoedlezing op uitnodiging van het Erfgoedplatform Zwolle op 7 oktober en tijdens de Zwolse Orgelmiddag op 26 november. De lezingen vonden plaats in Academiehuis Grote Kerk Zwolle.

Orgeladviseur Cees van der Poel verzorgt de Erfgoedlezing voor het Erfgoedplatform Zwolle.

- **Social Media:** het facebookkanaal is gebruikt in samenhang met het kanaal van Academiehuis en wordt benut voor het aankondigen van bijzondere nieuwsfeiten en (markt)concerten. Diverse orgelfora hebben berichten vanuit het Facebookkanaal overgenomen en verder verspreid.
- **Free Publicity:** in verschillende vakbladen, tijdschriften en media - zoals *De Orgelvriend* en *De Swollenaar* - zijn artikelen gewijd aan de restauratie van het Schnitgerorgel en is aandacht besteed aan de verschijning van het Zwols Muziekboek. Ook zijn artikelen gepubliceerd in de kerkbladen *Gaandeweg* en *Flambouw*.

FINANCIËEL

- Ruim 10 jaar is naar het moment toegewerkt om te kunnen starten met de restauratie. Na de ontvangst van een forse subsidie van de provincie Overijssel in oktober 2018 kregen we half januari 2022 eindelijk het verlossende bericht van de minister van OCW: de rijkssubsidie werd toegekend! Weliswaar niet voor het bedrag waarop we hadden gehoopt en gerekend, maar toch zo substantieel dat een start van de restauratie in beeld begon te komen.
- De kosten van de restauratie zijn begroot op ruim € 2 miljoen. Met de bijdrage van provincie en rijk is € 1,2 miljoen gedekt. Er rest daarmee nog een bedrag van ongeveer € 800.000,- om de restauratie volledig uit te kunnen voeren! Een enorme opgave. Het zag ernaar uit dat we nog jaren tegen een lege orgelkas zouden moeten aankijken. Dat vonden we samen met stichting Academiehuis Grote Kerk Zwolle geen aantrekkelijk vooruitzicht.
- Een Zwollenaar kon het niet aanzien dat er nog jaren niets aan het orgel zou gebeuren, terwijl de kerk al grotendeels gerestaureerd is. Deze inwoner heeft voorfinanciering aangeboden voor het nog niet gedekte gedeelte. Daardoor kwam de weg vrij om te kunnen starten met de restauratie en werd het risico verminderd dat de subsidie teruggegeven moet worden omdat de looptijd van het project is verstreken.

Ook kunnen de snel oplopende kosten als gevolg van indexering en steeds duurder wordende materialen op deze manier enigszins begrensd worden.

- Door diverse acties is het gelukt om ultimo 2022 alles bij elkaar circa € 230.000 aan bijdragen en toezeggingen bij elkaar te krijgen. Een mooi resultaat dat perspectief biedt, ondank de grote opgave die er nog ligt.
- Naast forse particuliere bijdragen hebben de fondsen Zabawas en Prins Bernhard Cultuurfond per eind 2022 bijdragen toegezegd.
- Voor overige financiële informatie verwijzen we naar het financieel jaarverslag.

Stichting Schnitgerorgel Zwolle

Tjariet 14

8032 LM Zwolle

info@schnitgerorgelzwolle.nl

www.schnitgerorgelzwolle.nl

KvK 05065715

Daat het bestuur vastgesteld in vergadering van 24 april 2022.

Grote belangstelling voor de benefietavond ten gunste van de restauratie van het Schnitgerorgel op 30 september 2022 in Academiehuis Grote Kerk Zwolle.